

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiło avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 24.

V Ljubljani, 14. rožnika 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnačaj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Učiteljstvo in parlament.

+ Teško je dobiti stan, ki bi bil tako očividno izpostavljen popolni samovolji poklicanih in nepoklicanih faktorjev, kakor je učiteljski stan na avstrijskih ljudskih šolah. Vkljub vsem predlogom raznih reform, ki naj bi izprevrge sedanji sistem brezpravnosti in izkoriščanja, ni nobena onih velikih političkih strank, ki so se obstanka državnega šolskega zakona menjavale v gospostvu, imela srčnosti in dobre volje, da bi čula nujne kliče po moderni preosnovi ljudskošolskih razmer, kliče, ki so prihajali iz krogov pravno in materialno zapostavljenega učiteljstva.

Zaman smo kazali cela desetletja na to, da zavzema učiteljstvo zaradi vladajočih razmer stanovsko disciplino in prepotrebni ugled zavirajoče pastorsko stališče. Zakaj nemogoča je v današnjih razmerah omejitev moči, mogočnosti in tudi prepotence nekaterih občinskih zastopov, krajnih, okrajnih in deželnih šolskih svetov, ki imajo našo usodo v svojih od birokraške môle okostenelih pesteh. Brezsrčnost vlada tam, kjer bi morala biti merodajna demokraška načela.

Na čelu korporacijam, ki smo jih navedli, stoji naučno ministrstvo. In vse te oblasti imajo pravico, ukrepati o dolžnostih učiteljstva, a le prevečkrat sili na dan totalno pomanjkanje enotnega vodstva in enotnega oblikovanja ljudskega šolstva in z njim nerazvezno združenih razmer učiteljstva. To čutimo bridko, prebridko!

Govorimo o razmerah, ki trpi ob njih vse avstrijsko učiteljstvo, saj bo o teh razmerah govor tudi v novem dunajskem parlamentu.

In te razmere dokazujejo, da pri nastavljanju in imenovanju učiteljstva ne upoštevajo sposobnosti in deloljubnosti, nego da poganja protekcija najbujnejše cvetove, zakaj krajni in okrajni šolski sveti morajo seveda biti tako sestavljeni, da ima v njih slučajno vladajoča politička stranka premoč in tudi oblast. Pogledajmo jih samo na Dunaj! Kako delajo tam z učiteljstvom vkljub državnemu šolskemu zakonu, je naravnost vnebovpijoče! Tam je merodajno zgolj političko prepričanje posameznikovo, in zategadelj sije tamkaj zlata doba političkim neznačajnežem. In če se mimogrede ozremo n. pr. na Kranjsko, vidimo tudi, kako se preko noči presanjajo značaji, ki si obetajo od slučajno vladajočih političkih razmer zlate gradove. Gola samopašnost mori značaje in oskrinja moško čast!

Ako bi pa tudi bila uveljavljena določba, da ima pri nastavljanju in avanziranju odločilno moč samo kvalifikacija,

bi se morala pred vsem zdrobiti inštitucija tajne kvalifikacije. Sedaj je za nas tajnost vseh tajnosti, in če je krivična, nimaš moči proti nji že zategadelj, ker je ne poznaš.

V tesni zvezi s to brezprimerno brezpravnostjo ljudskošolskega učiteljstva je tudi njegova materialna beda. Vkljub določilu § 55. državnega šolskega zakona: „Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko vso svojo moč obračajo na svoj poklic, in da je učiteljstvu še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja,“ je gmotno stališče učiteljstva skrajno žalostno, da, naravnost neznosno. Skopa izboljšavanja gmotnih razmer daleč zaostajajo za vedno rastočo splošno draginjo. Provizoriška leta in pomikanje v višje plačilne razrede se vedno zavlačujejo, in zaraditega je splošno avanziranje tako počasno, da je učitelju le redkokdaj mogoče doseči toliko dohodkov tedaj, ko bi mu bilo lahko z ozirom na starost ustanoviti si domače ognjišče.

Vrhutega trpi citirani paragraf na strašni razteznosti. Dokaz temu je to, da je v raznih kronovinah učiteljstvo različno plačano. (Tako n. pr. je najvišja plača učitelja na Tirolskem 2000 K, v Šleziji pa 3400 K.)

Da se že enkrat fiksirajo službeni prejemki avstrijskega učiteljstva, je treba paragrafu 55. državnega šolskega zakona pripisati dostavek, da morajo veljati za določitev minimalnih dohodkov, pod katere ne sme nobena kronovina, štirje najnižji razredi državnih uradnikov. Sredstva za izvedbo te zahteve naj dobe dežele od države.

Treba nam je pravičnega disciplinarnega zakona, da se učiteljstvo lahko naslanja nanj kot na krepko oporo in da z njim lahko odbije vsak napad na njegovo svobodo.

Učiteljstvu je treba tudi službenega reda, ker nam daje samo to uspešno sredstvo proti posezanju v stanovsko naše delovanje. Vsak učitelj naj ne ve samo, kje so meje njegovih dolžnosti, temveč naj tudi ve, kje se nehajo pravice njegovih predpostavljenih gosposk. Službeni red je pa tudi potreben za vzdrževanje mirnega in harmonijskega občevanja učiteljstva med seboj. Kaj je v okviru zakona dolžnost tega, kaj pravica onega?

Kakor že rečeno: V novem parlamentu pridejo v razgovor tudi ta vprašanja, ki živo sezajo v ves ustroj šolstva, v naše pravne in gmotne razmere in posredno tudi v kulturno življenje vseh avstrijskih narodov. Da bo govoril novi parlament o vsem tem, zato poskrbi učiteljstvo in tisti zastopniki ljudstva, ki poznajo kulturno misijo učiteljstva. Mi

smo storili svoje, drugi store svoje: vse je pripravljeno, da pride naš dan!

Naši konkretni predlogi so:

1. Povzetek dolžnosti in pravice učiteljstva v službeno pragmatiko, ki jo prevevaja moderni duh.

2. Javna kvalifikacija.

3. Pravica ugovora proti krivičnim sodbam v osebni kvalifikaciji.

4. Demokratizacija šolstva in vseh šolskih gospodk.

5. Od učiteljstva izvršena volitev zastopnikov v deželne šolske svete.

6. Absolutna neodvisnost šole in učiteljstva od vsega in vsakogar, ki nima šolstva in učiteljstva direktnih zvez in njima nasproti obveznih dolžnosti.

7. Absolutna svoboda učiteljstva v vsem delovanju na podlagi doslej veljavnih državnih šolskih in osnovnih zakonov, dokler jih je izpoponil modernejši duh.

Pred vsem pa kardinalna zahteva:

8. Popolna materialna enakopravnost ljudskošolskega in meščanskošolskega učiteljstva z državnimi uradniki zadnjih štirih činovnih razredov.

In sedaj: Na delo! Prijatelji učiteljstva in šolstva na delo! Po vaših delih vas bomo sodili.

Delo za ugled.

Poroča M. Kabaj.

Besedi učitelj in odgojitelj sta velevažnega pomena. Kdor je usposobljen, koga učiti in odgojevati, ta mora biti mož na svojem mestu. Učitelj je v človeški družbi več vrst. Trgovec uči v trgovini svoje trgovske pomočnike; rokodelski mojstri svoje rokodelske učence; vojaški častniki naše mladeniče za bojevanje; duhovnik uči v cerkvi svoje vernike, in ravno tako učimo mi po šolah sebi v odgojo dano šolsko mladino. Kdorkoli kaj uči, mora biti veščak v svoji stroki, če hoče prav naučiti in tudi

imeti uspehe od svojega truda. Ne zadostuje, da je kdo samo veščak v svoji stroki, marveč mora znati to, kar sam zna, tudi prodati ali poučevati. Tudi to še ne zadostuje; poznati mora tudi prav dobro svoje učence, kakšne narave, zmožnosti vedenja so ter kako napredujejo in kakšne uspehe ima njegovo delo in njegov trud.

Največja važnost pri vsakem pouku je, da učitelj pridobi srca svojih učencev, da mu ti takorekoč slepo zaupajo, ga slušajo in spoštujejo, ker vedo, da jim hoče le dobro, želi le dobro, ker so prepričani, da jih ljubi, rad ima ter zanje skrbi kot oče za svojega otroka. Ljubezen do učencev, do poklica in stanu je prvi pogoj vsakemu učitelju, če hoče biti spoštovan od svojih lastnih učencev.

Mi smo ljudski učitelji ali ljudski odgojitelji, ki imamo cvet našega naroda v rokah, naš narod nam zaupa svojo lastno kri, svoje ljubljene otroke v pouk in odgojo. Prva in glavna naša skrb mora torej biti, da si pridobimo srca svoje nam v odgojo dane šolske mladine, da si pridobimo z natančnim izpolnjenjem svojih stanovskih dolžnosti, z neumornim delom, s taktičnim postopanjem pri pouku in odgoji, s pravico ljubnostjo z nepristranostjo, s pravično razsodbo pri prestopkih, z uzornim vedenjem, s preudarnim govorjenjem in z doslednim svojim značajem ugled in spoštovanje.

Pomisliti moramo vselej, da smo vsak dan strogo opazovani od stotin nedolžnih src in bistrih oči, ki sicer niso še razsodna. Toda naše napake bi usodopolno vplivale na njihova nedolžna srca, naše pretrdo postopanje z njimi naše krivične, površne ali nepremišljene razsodbe pri raznih prestopkih bi lahko odtujile mehko in nedolžno srce od nas, da bi nas potem sovražilo namesto ljubilo, se nas balo in nas mrzilo namesto spoštovalo.

Postopanje učitelja pri pouku in odgoji je silno težko, ker ima vsak učenec svojo individualnost in vsak svojo drugačno dušno zmožnost. Eni so do skrajnosti hudobni, pokvarjeni, jezični, nemirni, nemarni, leni, lažnivi, zvižajni, potuhnjeni, obrekljivi in škodoželjni, drugi so pa dobri, ubogljivi, potrpežljivi, pridni, pošteni, nepokvarjeni in imajo manj napak. Vsak dan nastanejo tožbe, prepiri, sovraštva in razni manjši in večji kaznjivi prestopki, zaradi česar mora učitelj nastopati kot sodnik, da zasliši krivičnike in priče ter potem razsodi. V kočljivih

Štefan Debenjak.

Kar sem prijatelj jaz štel,
pobrala vse je smrt;
zdaj tožen živem, osamel,
sledí svetá mi črt . . .

Ti verzi, ki sem jih zapisal in priobčil pred kratkim, so se izpolnili do pičice sedaj, ko si mi legel v grob Ti, dragi Štefan, nepozabni moj mladostni prijatelj! S Štefanom Debenjakom, učiteljem v Materiji v Istri, sem se bil poprijateljil že v Gorici kot učiteljski pripravnik. Rajni Štefan je, dovršivši nižjo gimnazijo, stopil na preparandijo iz ljubezni do učiteljskega stanu. Že dijak je slovel kot izboren inštruktor. Debenjak, pripravnik, je bil zal mladenič, finih manir, blagega srca in vedrega duha. Nosil se je zmerom elegantno. Že kot kandidat si je bil nabavil lepo biblioteko. O počitnicah se je mudil večinoma v Celovcu, kjer so menda imeli njegovi sorodniki kupčijo s sadjem. Bil je plemenita duša in človek resnično pobožnega srca. Često sem ga našel v frančiškanski cerkvi v Gorici, zatopljenega v gorečo molitev . . . Ob nedeljah in praznikih sva hodila skupno na izprehod, navadno v Solkan k „Droču“, kjer sva na prijaznem vrtu ob kozarcu rujnega vinca

marsikatero ugenila. Ko je bilo moško učiteljšče predstavljeno iz Gorice v Koper, sva obiskovala gostilnico „Mira l' onda“, od koder uživaš krasen pogled na morje. Sto in sto mojih raznih spominov je nanizanih na Debenjakovo osebo. Kakor je pač nanese življenje, skupno sva se veselila, žalovala ter drug drugega bodrila. Kot učitelj v Lokvi na Krasu sem posetil nekoč Debenjaka v Materiji. Imel je krasno obdelan vrt, v šoli pa prelepe uspehe. Predstavil me je otrokom kot nekakega „nadzornika“ in kot tak sem poslušal njegov pouk. Čudil sem se odličnim uspehom. Kar ostrmel pa sem, ko je Štefan vzel iz omare zveženj listov, geografskih slik. „Pa te vendar niso napravili Tvoji učenci,“ mu dejem v jeziku, otrokom nerazumnem. „I kaj pa, da ne! Prepričaj se sam!“ In poklical sem otroka k tabli, ter mu velel: „Nariši Primorsko“, drugemu zopet: „Nariši Kranjsko“, tretjemu: „Nariši Štajersko“ itd. In otroci enorazredničarji so v 4. oddelku risali geografske karte, kakor da so — srednješolci! —

Nekoč pa je Debenjakovo šolo posetil e. kr. namestnik Depretis. Ni se mogel prečuditi, kake uspehe je Debenjak dosegel tudi v neobligatnem predmetu — v nemščini. Sploh je Debenjak jako dobro poznal nemški jezik in njega literaturo.

zadevah, pri večjih prestopkih in pregrehah je kaj dobro, da se obrne učitelj po končanem zaslišanju na vso šolo ter reče: „Ali je ta kriv ali ne? Ali zasluži biti kaznovan ali ne? Kakšno kazen naj mu damo? Ali mu hočemo prizanesti za enkrat, ker se kesa? Imejte usmiljenje z njim, morda se bo poboljšal?“ Tako postopanje je za učitelja kaj dobro, ker tukaj nastopajo večkrat vsi učenci kot porotniki in sodniki, večkrat jako pravično in ostro — in s tem odvrne od sebe učenčevo sovraštvo, na vso šolo, kar mnogokrat vpliva prav dobro, ker je dotičnika sram, da ga vse obsoja.

Pa tudi učenci se tega vesele, ker smejo soditi, biti sodniki in soudeležniki pri učiteljevih pravicah, s tem se vadijo pravicoljubnosti, razsodnosti ter se varujejo biti v bodoče na podoben način justifikirani. Razume se, da se učencem tudi vselej ne more dati prav, ker stvari prav ne razumejo; treba jim to in ono razjasniti — in sodba se začne nanovo, ki se izteče navadno pravično. Bolje stokrat odpustiti, kakor samo enkrat prestrogo kaznovati. Tudi prevelika popustljivost ni vedno na svojem mestu, to je odvisno od individualnosti storilca in že doprinesenih prestopkov.

S takim taktinim postopanjem si učitelj zanesljivo pridobi srca, spoštovanje in zaupanje svojih učencev. Ako je prišel do tega, je že na konju. Učenci ga slušajo, ker se ga ne bojijo; obiskujejo radi šolo; se radi pridno učijo, doma se jokajo, če jih hočejo zadržati starši zaradi dela doma; so ponosni na pohvalo, znanje in v šoli dobljene uspehe — ob kratkem šola postane potem to, kar mora biti: prijeten, živahen kraj, poln življenja, veselja, zabave in resnega dela.

Ako so med starši še tako veliki nasprotniki šole, vse to jim prav nič ne izda, ljubezen učitelja do učencev in nasprotna ljubezen, spoštovanje in ugled učencev do učitelja in šole premaga vse ovire. Starši potem opazujejo delo, vedenje, govorjenje, znanje in napredek svojih otrok, povprašujejo po učiteljevem postopanju, ga opazujejo tudi sami v družbnem življenju izven šole, očitati mu ne morejo ničesar, pustijo ga vsaj pri miru, dokler niso popolnoma prepričani o natančnem njegovem življenju, vedenju, značaju in drugih okolnostih.

Druga, jako važna zadeva za ugled učitelja je ljudstvo samo. Zlasti na kmetih je za nas učitelje na več krajih silno težko pridobiti ljudstvo za šolo. Imovitejši ljudje so za šolsko

omiko, napredek in učiteljstvo navadno vneti, ti podpirajo šolo in učiteljstvo pri njegovem trudapolnem delu navadno z veliko vnemo. Drugače je s siromaki, ki sami komaj živijo sebe, svojih otrok že ne morejo več. Radi bi jih uporabljali za domače delo, zaslužek in boljši obstanek, silno težko žrtvujejo denar za navadne šolske učne pripomočke, ker jih tare uboštvo. Žal, da so siromaki skoro povsod v pretežni večini, s temi ima nevedno učitelj in šola križ.

Tudi ti priznavajo važnost, potrebo in korist šole, a imeli bi radi zlasti o času silnega dela svoje otroke doma — materializem nasprotuje plemenitim čutom, uboštvo je prav mnogokrat vzrok, da pridejo taki ljudje v nasprotje s šolskimi zakoni, v nasprotje z učiteljstvom, ki mora postopati po predpisih. Pri takih priložnostih je jako priporočljivo, da učitelj ne bi bil pretrdosrčen, prestrog, oduren in nepristopen. Pokliče naj starše k sebi, naj jim pove, da smo mi prisegli postopati po šolskih zakonih, da ne smemo puščati otrok brez pouka, ker jim bo to nekoč jako koristilo. Razloži naj jim, da imajo starši sveto dolžnost skrbeti za izobrazbo svojih otrok; potrpijo naj ter pošiljajo naj pridno svoje otroke v šolo. Pri jako silnem delu naj se da tuptam dovoljenje pridnim otrokom, da staršem pomagajo pri delu, če se to prej naznani.

Tak prepričljiv pogovor z ubožnimi strankami vpliva blažljivo, navadno to izda mnogo več kot kazen. Kazen naj bo vedno zadnje sredstvo, ko več ne izda nobena prošnja, opomin in svarjenje.

Ko ljudstvo izprevidi, da mu učitelj sam želi dobro, da se trudi, da z vnemo in ljubeznijo deluje za obči blagor, bo odstranil polagoma vse ovire ter dospel do rednega šolskega obiskovanja; tudi siromaki se vdajo, ko vidijo lepe uspehe pri svojih otrokih — in s tem je dospel učitelj na vrhunec, ugled in spoštovanje je navadno plačilo za tako taktno in nepristransko postopanje.

(Dalje.)

Pisarna.

LI.

V p r a š a n j e: Pred tremi leti sem dal svoje stanovanje preslikati in vrata ter okna prebarvati.

Ker smo si pa sedaj s kraj. šol. svetom prišli navzkriž, sem zahteval povrnitev vsaj polovico stroškov, ki sem jih imel

Namestnik je vprašal Debenjaka: „Was für eine Remuneration beziehen Sie für den Unterricht?“ Debenjak mu imenuje vsoto nakar se eksclenca nasmeje, rekoč: „Das ist zu wenig, Sie bekommen demnächst das Doppelte, denn Sie verdienen es!“

Debenjak je ostal skoro vsa leta svojega učiteljevanja na eni in isti šoli, v Materiji, sledeč nasvetu e. kr. dež. šol. nadzornika, viteza Klođiča, ki nam je maturandom rekel ob razdelitvi zrelostnih izpričeval: „Ostanite, kolikor je le mogoče, dolgo na enem mestu, ker le tako se vesten učitelj lahko prepriča o uspehih svojega truda.“

Debenjak je bil ljubezniv, gostoljuben mož, v družbi vedno vesel in dovtipen. Imel je pa tudi za ženo izvrstno gospodinjjo. Dasi italijanski izobrazena, se je njegova gospa zaradi svojega talenta popela do tega, da se je naučila tudi pravilne slovenščine, kar dokaže njeno pismo, ki ga tu priobčim in pri katerem nisem imel veliko popravljati niti v slovniškem niti v stilistiškem oziru. Gospa njegova je tudi izprašana učiteljica za ženska ročna dela in e. kr. poštarica v Materiji.

Dasi je bil Debenjak navidez zdrav človek in njegov obraz kot „mleko in kri“, vendar je že mladenič trpel na — zlati žili, ki ga je naposled uničila telesno in dušno.

Bilo je 15. maja t. l., ko mi je tovariš in sošolec g. L. Furlani pisal, da bi bilo dobro, če bi tovariši, ki smo l. 1877. maturirali na učiteljišču v Kopru, obhajali letos 30letnico svojega učiteljevanja. Pišoč mi o posameznih tovariših, je opomnil, „Debenjaka nisem več videl, odkar smo se ločili v Kopru“. Odpisal sem g. Furlaniju ter mu nasvetoval, da bi 30letnico obhajali letošnje počitnice v Gorici. Obenem sem mu pohvalil Debenjaka ter izrazil upanje, da bomo uprav z njim imeli veliko veselje pri slavnosti...

Toda „Es wäre zu schön gewesen“, in nemila, nepričakovana, tragična smrt je uničila moje upanje. Kakor strela me je zadela vest o Debenjakovi smrti, katero vest sem zvedel šele iz časnikov. Pisal sem takoj sožalno pismo gospe Debenjakovi, ki mi je odgovorila nastopno:

Materija, 2. 6. 1907.

Predragi gospod!

Oprostite, da ste šele iz časnikov zvedeli žalostno vest o smrti mojega nenadomestljivega Štefana. Ali jaz sem bila vsa izgubljena in zanesla sem se na svoje otroke in pa na g. učit. Mačeljo; a ti niso vedeli za vse prijatelje in znance naše, posebno pa za take ne, ki so občevali z njim v mladosti.

za gornje slikanje in barvanje, kar sem bil takrat vse sam plačal. Sedaj pa pravijo, da mi ne dajo nič, ker se nisem takrat zgledal, ko sem mislil dati delati in ker je že terjatev zastarela.

Jaz sem letos 16. aprila to stanovanje zapustil in je torej še v prav dobrem stanu, tako da lahko dobe zanje višjo stanarino, ako ga dajo v najem.

Ali še morem tirjati, oziroma dobiti povrnjene stroške, ki sem jih imel za snaženje službenega stanovanja? Radbiznal.

Odgovor: Če ste bili popravili svoje naturalno stanovanje z dovoljenjem in po naročilu krajnega šolskega sveta, in če so se ta popravila tako izvršila, kakor je želel krajni šolski svet, tedaj je ta dolžan, da Vam te stroške povrne, ker ste Vi v njegovem imenu popravili njegovo last. Če ste pa storili to brez njegove vednosti in tudi brez vednosti krajnega šolskega sveta, tedaj boste pravdnim potom dosegli težko kaj in k večjemu dobili toliko odškodnine, za kolikor je stanovanje še zdaj več vredno, kakor je bilo pred izvršenim popravilom. Najboljše je, da se mirnim potom pogodite s krajnim šolskim svetom, s katerim kaže vsekakor živeti v dobrih razmerah.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 11. julija t. l. popoldne ob 3. uri ima odbor tega društva svojo letno sejo na Igu. Tem povodom bodo tudi pregledovalci računov izvršili svoj posel.

Na dnevnem redu so te-le točke. 1. Sklep računa za minulo poslovno dobo. 2. Kako je postopati napram društvnikom, ki svoje doneske neredno plačujejo? 3. Sklep o tožbenem nastopu proti dvema društvnikom zaradi zaostalih plačil. 4. Razni predlogi.

Pri tej priliki bodi vsem društvnikom nujno priporočeno, da poravnajo svoje doneske vsaj gotovo do 5. julija 1907. Kdor ne ve, koliko dolguje, se mu bo pravočasno naznanilo, osobito onim, ki so zastali s plačili.

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v četrtek, dne 20. junija t. l., ob pol 2. uri popoldne v dekliški šoli v Rudolfovem.

Ubogi Štefan je bolehal že več let na zlati žili. Ta bolezen je postajala vedno hujša in on je izgubljal veliko krvi, da je vse kazalo, da ima malo krvi v glavi (onimia cerebrale). Lansko leto ga je večkrat prijela omotica in omedlevica, najslabše se je počutil meseca aprila in pa avgusta.

Tudi v septembru je imel časih slabosti; padel je kar na tla, a hitro zopet vstal, ne da bi se zavedel. Jaz sem se bala, da ima občno slabost živcev, ker je bil silno nevrasteničen. Po zimi je bil še precej okreval, in čeravno je bila zima tako huda in mrzla, je vedno hodil na izprehod in vsako nedeljo in praznik k sveti maši. Bil je dober kristjan in hotel je s tem dajati svojim otrokom dober zgled. Vodil je malo Rožico s seboj in časih sta hodila nazaj po strmih skalah; poizkušal je, če še more in vesel mi je pravil, koliko je krepkejši od lanskega leta. Tako je trpelo do meseca marca t. l.

V marcu je imel zopet velike izgube krvi, jako je oslabil, obrnil se je do več zdravnikov, ki so mu vsi trdili, da bolezen ni nevarna, ampak ozdravljiva in, četudi pride do operacije, da ni nobene nevarnosti. Bil je v Ljubljani pri Šlajmerju; ta ga ni hotel koj operirati, ker je imel gosto vodo; od tam se je vrnil domov, češ, da se hoče zdraviti doma. Naš zdravnik Bi-

• Dnevni red: 1. Razprava o regulaciji učiteljskih plač. 2. Volitev zastopnika, ki bo zastopal društvo pri glavnem zborovanju društvenih zastopnikov na Dunaju.

Prva točka dnevnega reda je jako važna in nujna, zato prosi odbor, da se udeleže zborovanja prav gotovo vsi društveni člani. Torej vsi isti dan k zborovanju. Odbor.

Belokranjsko učiteljsko društvo zboruje dne 13. junija t. l. ob 2. uri popoldne v Gradacu. Vzpored: 1. O regulaciji učiteljskih plač. Poročevalec tov. F. Šetina. 2. Volitev delegata k zborovanju na Dunaj. 3. Volitev delegatov za glavno skupščino „Zaveze“ v Radovljici. 4. Predlogi. K udeležbi vabi za odbor: Fr. Šetina, t. č. predsednik.

Učiteljstvo krškega okraja je priredilo po uradni skupščini v Kostanjevici dne 5. junija t. l. sestanek v gostilni pri Bučarju. Sestanka se je udeležilo okroglo 90 učiteljic in učiteljev, tedaj vse učiteljstvo našega okraja. Predsednik „Pedagoškega društva“, tov. Karel Humek, je poročal o regulaciji učiteljskih plač v smislu dopisa „Zavezinega“ z dne 30. maja t. l. Resolucija se je sprejela soglasno, nakar je nadučitelj tov. Ivan Malnarič predlagal kot delegata za Dunaj predsednika „Ped. društva“. Predlog je bil enoglasno sprejet, delegat pa se je v presrčnih besedah zahvalil učiteljstvu na izkazanem mu zaupanju, končujoč s krepkim „Bog vas živi!“

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za ljubljansko okolico je imelo dne 6. t. m. ob 10. uri popoldne v „Narodnem domu“ svoj letni občni zbor. Udeležba je bila za tako obsežni okraj minimalna, zakaj občnega zbora se je udeležilo 22 učiteljev in le 5 učiteljic; pač žalostno, da se tovarišice in nekateri tovariši tako malo zanimajo za društveno življenje. Veliko učiteljic je bilo ta dan v Ljubljani, a ni se jim vredno zdelo, priti med svoje stanovske tovariše in tovarišice. Šiška in Vič sta blizu, a kolegij nisi videl, ravno tako ne drugih iz največje bližine.

Predsednik tovariš Gregorin otvori občni zbor s pozdravom na navzoče in predstavi oblastvenega zastopnika g. oficijala Gutnika. Tajnik, tovariš Lavtižar, poda letno poročilo, ki se je vzelo na znanje. Tovariš Fran Trošt poroča o stanju blagajnice, ki je ugodno. Račune sta pregledala tovariš Poklukar in Punčah.

Ker so se svojim funkcijam odpovedali tovariši podpredsednik Javoršek, blagajnik Fran Trošt in odbornik Papler, se je volilo z listki vse društveno vodstvo, in sicer: tovariš Gregorin, predsednik, Bregar, podpredsednik, Lavtižar, tajnik, Petrič, blagajnik, tovarišica Zemljanova in tovariša Pire in Ivo Trošt odbornika.

Umesten je bil predlog tovarišice Zemljanove: Vsak voditelj naj pri svojih učiteljicah dela na to, da se te udeleže

lek mu je rekel, da je hipohonder in da zblazni, ako ne pusti vseh onih grdih domišljij. Ubogi Štefan mu ni verjel, on si je domišljjal, da ima vse mogoče bolezni v črevesu, danes eno, jutri drugo; postal je nevtolažljiv in pri tem vedno mislil, da mora umreti in kaj bo z mano in njegovimi otroki, kadar njega več ne bo. Vsak dan je govoril o tem in v solzah sem ga tolažila, da, kakor mati z detetom sem delala z njim. Pa vse je bilo zaman; zdravnik je spoznal že prej, da ne bo mogoče ozdraviti ga te dušne bolezni in da ni več normalen. Ali jaz nisem mogla tega verjeti. Pred 20tim se je odločil, da gre v Trst k zdravniku Massapustu. Ta mu je svetoval, naj ide v bolnico in tam je bil operiran. Telesno ozdravel, a duševno popolnoma onemogel, se je vrnil 21. m. m. iz bolnice. Ni ga bilo spoznati, oči je imel steklene in vedno je pravil, da je bil v peklu in zanj da ni več življenja. „Kati moja“, je rekel, „zakaj si mi pripravila tako dobro posteljo, ko jaz ne bom več ležal; vse imam, da, imam koga, da mi streže, imam koga, da mi pripravi vse, česar si želim; ali jaz ne bom užival“.

Jaz sem ga tolažila, vedno govoreč, kako bo zdaj kmalu okreval, ko bo hodil na izprehod po zelenju in svežem zraku; dobra tečna hrana in mir, vse bo vplivalo na njegovo zdravje

društvenih zborovanj. Toliko spoštovanja bodo pač imele do svojega šefa, da bodo tej opravičeni želji ugodile.

Tovariš Bregar podaja predlog, kaj naj store člani stalnega odbora v zadevi občnih referatov pri okrajnih skupščinah, in da se te ne vrše na četrtek.

Sprejela se je resolucija glede naših plač, delegatom na Dunaj se izvoli predsednik Gregorin.

Predsednik se zahvali za udeležbo, tudi se zahvali izstopivšim članom odbora za njihovo devetletno delovanje in zaključi občni zbor.

Skupnega obeda ni bilo, le nekaj tovarišev se je sestalo v prijazen pomenek in razmotrivanje svojih teženj.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj poziva učiteljska društva, da pošljejo 17. junija na Dunaj brzojavko za slovensko vseučilišče. Učitelji moramo sodelovati na izpopolnitvi slovenskega šolstva.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v nedeljo, dne 16. junija t. l., v okoliški šoli v Celju svoj izvanredni zbor.

Na dnevnem redu je: Regulacija učiteljskih plač.

Zaradi aktualnosti te zadeve je pričakovati obilne udeležbe, h kateri vljudno vabi odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo priredi dne 16. t. m. ob eni popoldne v Šmarju izvanredno zborovanje, pri katerem se bo razpravljalo edinole o regulaciji naših plač.

Naj se tega pomembnega zborovanja udeleži vse učiteljsvo obeh okrajev!

Učiteljsko društvo mariborskega okraja je zborovalo 2. vel. travna t. l. Udeležba je bila sijajna. Zborovanje je otvoril predsednik Požegar s presrčnim pozdravom na udeležence. Prisotvoval je zborovanju g. tov. Podobnik iz pt. okr. kot gost. Temu je sledila sožalnica umrlemu tovarišu nadučitelju Anton Golobu. V znak sožalja so se navzoči dvignili s sedežev. Predsednik je opomnil vse ude na vrline bivšega tovariša in je posebno naglašal, da je bil vsa leta od povelja društva do svoje rane smrti reden in zvest član. Obenem je predsednik poslovil g. nadučitelja Leskovarja v njegovem imenu od svojih tovarišev, bil je nekaj let ud društva, a se potem odtegnil.

Prva pot dnevnega reda je bila izvolitev novega odbora in predsedništva. Izprožil se je predlog, da naj ostane sedanje vodstvo in odbornišvo. Enoglasno sprejeto. Tov. Pučelik je odložil svoje zapisnikarstvo in tajništvo, v kar se mu je predsednik zahvalil za zvesto sedemletno poslovanje kot tajnik in poroč. Namesto njega se je soglasno izvolila gospa M. Godčeva nadučiteljeva soproga in učiteljica iz Limbuš novim zapisnikarjem, da bi tudi tovarišica-učiteljica zastopala častno mesto v društvu. Tovariš

Lichtenwallner ostane blagajnik in tovariš Mejovšek ml. drugi zapisnikar.

Število članov se je t. l. znatno povišalo. Pristopile so kot udi gospice: Lavtar, Regoršek, Jug, Puc, Koreti. Izstopili so zaradi premestitve: Viher L., Majer K., Pestevšek R., Slekovec J. Blagajniške račune sta pregledovala gg. Černko in Pestevšek. Bilo v redu.

Učiteljsko društvo pristopi k učiteljskemu tiskovnemu društvu z deležem 100 K, kateri denar se bo nabral potem subskripcije. V posnemo! Odkloni se, da bi učit. društvo nabiralo članarino za „Učit. Tov.“

Tovariš gospod Robnik je po sklepu prejšnjega zborovanja narisal častno diplomu častnemu članu društva, bivšemu nadzorniku g. dr. Bezjaku, šolskemu svetniku in profesorju v Ljubljani.

G. ravnatelj Nerat M. je častno diplomu osebno izročil g. dr. J. Bezjaku v izraz globoke hvaležnosti neutrudljivemu voditelju in borilecu za napredek in prospeh šole in učiteljstva.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Kanalu. Navzočih je bilo nad 70 tovarišev in tovarišic, med temi tudi en gost iz gradiščanskega okraja. Začetek ob 10. uri. Na shod je prišel tudi kanalski župan, gosp. Križnič, ki izrazi svoje veselje v presrčnih besedah, da more pozdraviti toliko dragih gostov. Predsednik pozdravi še navzočega tovariša v pokoju, g. Zego, ter podeli besedo c. kr. okraj. šol. nadzorniku g. Finšgerju, ki nam je predaval o temi: Ukoslovne črtice iz prirodoslovja. Da je bilo njegovo predavanje zanimivo in primerno, priča dovolj pozornost, katero smo mu sledili, in burno odobravanje na zvršetku. Željno pričakujemo nadaljevanja te na široko zasnovane teme. Nato je tovariš J. Rojic govoril o stališču učitelja v svojem in občnem delokrogu. Ko je končal, mu je pokazalo učiteljstvo z živahno pohvalo, da se povsem strinja z njegovimi nazori, da je le delo in vestno izpolnjevanje dolžnosti podlaga, na kateri sloni medsebojno spoštovanje in ugled pri ljudstvu. Ko poda tov. Križman a n pojasnilo k popravku gosp. Bajta v „Učit. Tovarišu“, zaključil predsednik zborovanje. Po skupnem kosilu smo si ogledali kanalski grad s parkom, odkoder je krasen razgled na Kanal in bistro Sočjo s planinami naokolo. S prijetnim čuvstvom zadovoljstva smo se ločili od prekrasnega trga soške doline, želeč si še mnogo tako prijetnih in poučnih sestankov. Ž.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj ima izvanredni občni zbor v četrtek, 20. dne junija t. l. ob 10. uri predpoldne v Riemanjih v „Narodnem Domu“. Dnevni red:

1. Razprava o regulaciji učiteljskih plač.

in že v petnajstih dnevih bo ves drug. Zmajal je z glavo, vedno se zagledal kam z onimi steklenimi očmi in z roko se držal za tilnik. Mi nismo slutili nič hudega, a njegov duh je bil omračen in v takem stanju si je sam končal življenje, zapustivši mene in otroke v največji žalosti. Jaz sem in ostanem nevtolažljiva. Njega, ki mi je bil na svetu vse, za katerega bi bila z veseljem dala življenje svoje, ni več, solnce mojega življenja je zatonilo za vselej, nikdar ne pridem več iz te grozne, dolge noči, dokler se ne odpre tudi pred mano grob, ki nas zopet združi. — Tako je mene zapustil on, ki se je bal me pustiti eno samo noč, eno samo uro.

Bil je vzoren oče, zvest soprog, vesten učitelj, 28. leto je poučeval v Materiji, ne da bi bil prosil za en sam dopust. Učil je v kljub svoji bolezn do velikonočnih počitnic, da, še po Veliki noči se je posilil in šel še trikrat v šolo, iz šole pa — v posteljo.

Rojen je bil v Kozani v Brdih 5. decembra 1852, služboval je v Dolini od novembra 1877, do 15. februarja 1880, nastopil je 16. februarja istega leta službo kot provizoričen učitelj v Materiji in bil imenovan definitivnim 10. novembra 1884.

Obiskali so njegovo šolo namestniki Depretis, Rinaldini in Goës, vsi so se izrazili jako pohvalno o njem; saj je tudi vse svoje moči žrtvoval šoli in umrl učitelj-mučenik, zakaj samo šola je zakrivila to njegovo živčno bolezen, in on kakor tudi njegovi otroci in jaz smo žrtve šole! —

Slabo so vplivale nanj slabe šolske razmere, čeravno sem ga vedno podpirala s svojimi zaslužki; šlo nam je trdo, ker on je hotel, da naj bodo učiteljevi otroci kaj več kakor navadni rokodelci in obrtniki; šole zunaj hiše pa stanejo veliko, tako da cela njegova plača ni zadostovala niti za vzgojnino trem otrokom, ki so od l. 1897. bili vedno v šolah, zdaj eden, zdaj drugi; živih imam namreč 6, prvorojenka, katero ste tudi Vi poznali, nam je umrla 25. decembra 1881. Poročena sva bila od 17. novembra 1878 do dneva njegove tragične smrti 23. maja t. l. — Ivan je pravnik II. l., Henrik je kadet v III. letu, Anica — bivša učiteljica — je omožena z Bajcem, vod. priprav. v Sežani, Marija je v zavodu pri Notre Dame v Trnovem in 2 deklici, Milica in Rožica, obiskujeta ljudsko šolo. Kako bom za vse te delala in skrbela, ne morem niti misliti, navajena sem bila vedno delati, kakor je on hotel in zanesla sem se popol-

2. Volitev zastopnika-delegata, ki bo zastopal društvo pri zborovanju društvenih zastopnikov iz vsega cesarstva na Dunaju.

3. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! Predmet, ki je na dnevnem redu je za nas vitalnega pomena in razpravljajo o njem vsa okrajna učiteljska društva v Avstriji. Poslala bodo vsa društva svoje delegate na Dunaj. Na dnevni red je prišla zadeva v isti smeri, kakor je predlagal naš referent pri „Zavezini“ skupščini v Pulju, in zato bi bilo sramotno za vsakega, ki se ne udeleži zborovanja zgoraj navedenega dne. Nihče naj ne misli, bodo že drugi naredili, jaz ostanem doma!

Glede obeda so naprošeni vsi udeležniki, da se zglasijo do 19. t. m. pri gosp. Ivanu Picigi, gostilničarju konsumnega društva v Ricmanjih, p. Boršt.

Ne k obilni, ampak k polnoštevilni udeležbi vabi in kliče odbor.

Književnost in umetnost.

Občni zbor „Slovenske Matice“. Dne 29. pret. m. se je vršil v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani 43. redni občni zbor „Slovenske Matice“. Občnega zbora se je udeležilo tudi odposlanstvo „Matice Hrvatske“, ki sta jo zastopala nje podpredsednik, vseučiliški profesor Vekoslav Klaić in tajnik dr. Ante Radić.

Predsednik „Matice“, deželni šolski nadzornik Fran Levec, je — otvorivši občni zbor — pozdravil navzoče društvenike, zlasti pa odposlanstvo bratskega društva „Matice Hrvatske“ ter omenjal literarne zveze obeh društev, ki je lani rodila prvi sad. Upati je, da bo ta zveza ostala trajna na čast in korist obema narodoma. Predsednik je naznanil, da se je bivši društveni tajnik g. Evgen Lah po 22 letnem vestnem in marljivem delovanju odpovedal službi ter je končno občnemu zboru predstavil novega tajnika g. Frana Podkrajška.

Podpredsednik „Matice Hrvatske“, prof. Vekoslav Klaić, od navzočih zborovalcev burno pozdravljen, je v svojem ogovoru omenil, da ga je sprejem in prijazen pozdrav v Ljubljani ganil do dna srca. Navdušen po bratski ljubavi je izrekel vsem in vsakemu srčno zahvalo in izrazil željo, naj bi „Slovenska Matica“ tudi v prihodnje čvrsto napredovala. Naj bi literarna zveza, katere prvi plod je lani zagledal beli dan, bila trajna. Hrvat — pravi govornik — smo uvideli, da brez Slovencev ne moremo živeti, a da tudi Slovincem brez Hrvatov ni obstanka; treba nam zveze in vzajemne podpore; če bomo združeni v bratski ljubavi, ni se nam bati prihodnosti! Zborovalci so pozdravljali govornika z navdušenimi živio-klici.

Iz obširnega poročila društvenega tajnika Podkrajška povzamemo, da je štela „Slovenska Matica“ koncem lanskega leta 3461 članov, in sicer 6 častnih, 208 ustanovnikov, 3247 letnikov. Za leto 1907. prejmejo člani naslednje knjižno darilo: 1.) „Zbornik“, 2.) 4. snopič „Prevodov iz svetovne književnosti“ (Gorski

noma na njega; sedaj sem izgubljena, ne vem, kje mi je glava, kdo mi bo dal toliko moči, da bom mogla toliko prenesti.

Velikokrat sva z mojim predragim Štefanom o Vas govorila, in mislila sva, da ste kje bliže nas, tam pri Vremah; dejal je, da Vas hoče prositi, da bi prišli k nam za nekaj dni. On ni maral od doma, bal se je zame, da bi ostala ponoči brez varuha. Enkrat so namreč tatovi vlomili; od takrat ni več ostajal čez noč nikjer. In zdaj pa me je zapustil za vselej! —

Prejmite moj iskren pozdrav tudi za svojo gospo soprogo, in spominjajte se vedno Svojega zvestega prijatelja.

Vdana Kati Debenjak.

Oprostite, cenjena prijateljica Kati, da tu priobčujem Vaše pismo v vsem obsegu. A karakteristično je in kaže v bengalični luči vso tragiko učiteljskega življenja!

Tebi pa, nepozabni moj prijatelj Štefan, svetila večna luč! Bukovica nad Škofjo Loko, 7. junija 1907.

Janko Leban.

venec“ v Peruškovem prevodu s komentarom), 3.) 11. snopič „Slov. narodnih pesmi“, 4.) 14. zvezek „Knezove knjižnice“, 5.) 19. zvezek „Zabavne knjižnice“, 6.) 2. zvezek „Hrvatske knjižnice“, 7.) „Letopis“ in 8.) prof. Seidlovo monografijo „Kamniške ali Savinske planine“ (I. del). Zadnje imenovana knjiga bo krasno ilustrovan. Strokovnjaki so se izrekli o nji jako laskavo, trdeč, da je po vsebini in obliki taka, da bo v čast „Matici“. Knjiga je pisana poljudno, živahno mestoma naravnost poetično. Glede toli zaželenega „Zemljevida slovenskih pokrajin“ omenja poročilo, da izide zemljevid na osmih listih v merilu 1:200.000. Tiskal se bo v vojaško-geografskem zavodu, ki je že poslal nekoliko odtisov za prestavo nomenklature. To delo se sedaj marljivo izvršuje. „Matica“ je v knjižni zvezi s 43 društvi. Računski zaključek za leto 1906. izkazuje 431 K 75 h prebitka, društveno imetje pa znaša 115.626 K 10 h. — Sklad za E. H. Costov spomenik je narastel na 4892 K, Bleiweisov sklad na 9803 K, Jurčič-Tomšičeva ustanova za literarne namene na 9034 K in Knezova ustanova na 66.736 K. Naučno ministrstvo je dovolilo „Matici“ 1000 K letne podpore.

Pri dopolnilni volitvi društvenega odbora so bili izvoljeni gg.: ravnatelj dr. Fran Detela, profesor Ferdinand Seidl, prof. dr. Fran Kos, skriptor Luka Pintar, prof. dr. Lovro Požar, ravnatelj Andrej Senekovič, kanonik Ivan Sušnik, ravnatelj Ivan Šubič, prof. dr. Aleš Ušeničnik, ravnatelj Fran Wiesthaler, prof. Ivan Macher in prof. dr. Dragotin Lončar, za računске pregledovalce pa gg. Ferdo Bradaška, Ivan Krulec in Ivan Pogačnik.

Končno je občni zbor po nasvetu odbornika Trstenjaka povodom njegove osemdesetletnice imenoval notarja Luko Svetea za častnega člana „Slovenske Matice“.

Narodne pesmi za šolsko mladino. Izbral in uredil Janko Žirovnik. I. zvezek. V Ljubljani 1907. Lastnik in založnik „Društvo za zgradbo učit. konvikta“. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — Za danes omenjamo le na kratko to priročno in lično knjižico, ki je bogate vsebine: nabranih je namreč v nji 30 dragocenih biserov narodne poezije. — Knjižica je natisnjena v 20.000 izvodih. Ker stane izvod samo 20 h, ni dvoma, da bo vsa zaloga razprodana v najkrajšem času. Če se to zgodi, odpade nekaj drobiža tudi našemu konviktu, a tovariš Janko Žirovnik izda potem še 2. zvezek. Šolska vodstva bi storila najbolje, da naroče te pesmi za učence in učenke svoje šole skupno, ker se prihrani na poštadini. Naročila prevzema in izvršuje „Učiteljska tiskarna“.

Nove muzikalije „Glasbene Matice“. Letos je že v drugič izdala „Glasbena Matica“ v Ljubljani nove muzikalije, in sicer XXXIV. zvezek zborovskih partitur, obsegajoč 14 moških in mešanih zborov, uredil Matej Hubad. Vsebinska, ki je na 44. straneh velike četvorke, obsega: št. 1. Stjevan St. Mokranjac: „Kozar“, mešan zbor, št. 2. dr. Gustav Ipavec: „Naše gore“, mešan zbor z baritonskim samospévom, št. 3. Emil Adamič: „Deklica in ptič“, mešan zbor, št. 4. Fran Serafin Vilhar: „Na Ozlju-gradu“, moški zbor s sopranskim in baritonskim samospévom, št. 5. Alojzij Sachs: „Idila“, moški zbor, št. 6. Karel Bendl: „Svojik svojim“, moški zbor s četverospévom, št. 7. Vladimir Stahuljak: „Zakaj me nečeš?“, moški zbor, št. 8. dr. Anton Schwab: „Vinska“, moški zbor, št. 9. dr. Anton Schwab: „Usehli cvet“, moški zbor, št. 10. dr. Anton Schwab: „Izgubljeni cvet“, moški zbor, št. 11. dr. Gustav Ipavec: „Brodar“, moški zbor, št. 12. dr. Gustav Ipavec: „Planinec“, moški zbor, št. 13. Stanko Premrl: „Slovenska zgodovina“, moški zbor s četverospévom, št. 14. Ivan pl. Zajc: „Dijaška“, moški zbor. — Cena 6 K, za člane „Glasbene Matice“ 4 K.

Politiški pregled.

* **Vprašanje o predsedniku v novi poslanski zbornici.** Mladočeški list „Den“ poziva slovanske poslance vseh strank, naj se pri volitvi predsednika državnega zbora združijo vsaj v vprašanju predsedništva v slovanski blok, ki bi naj imel namen, z izvolitvijo slovanskega predsednika dejanski dokazati vsemu svetu, da je večina avstrijskega državnega zbora slovan-

ska. Kandidat predsedništva naj bi se izbral bodisi iz Poljskega kola ali Češkega kluba, vsekakor iz onega, ki bo po številu članov močnejši. „Den“ utemeljuje to zahtevo tako-le: „Kakor je parlament ustavne države izraz nje narodnostne in stanovske zastavljenosti, tako naj bo njen izraz tudi predsedništvo. In če je ustanovljeno in postavno določeno, da je Avstrija v svojem parlamentu po večini slovanska, če je zlomljena in odstranjena fikcija nemške Avstrije, potem je pač dolžnost ustavne države, da bi predsednik parlamenta predstavljal večino, ter je sveta dolžnost slovanskih poslancev, da bi si prizadevali z vsemi sredstvi priboriti veljavo temu ustavnemu načelu.“

* **Socialni demokrati** imajo sedaj 87 mandatov. To bo v novem parlamentu najmočnejša stranka, in v tej enotnosti bo njihova moč. V starem parlamentu so imeli socialni demokrati le 11 poslancev.

* **Češki socialni demokratje in anarhisti za narodne pravice.** Iz Prage poročajo: Češka šolska družba „Matice školska“ je imela dne 30. m. m. svojo letno skupščino. Na skupščino je poslalo 20 čeških socialno-demokratskih poslancev oprostilna pisma, v katerih zatrjujejo, da se bodo z vso odločnostjo borili v parlamentu za upravičene narodne zahteve in da se bodo zavzemali zlasti za češke narodnostne manjšine. Tudi češki anarhisti so poslali skupščini pismo, v katerem jo zagotavljajo, da se bodo tudi oni borili za narodna prava.

* **Vera in politika.** Socialni demokrati v Ašu nameravajo izstopiti iz katoliške cerkve, ker so pri ožjih volitvah krščanski socialci rajši glasovali za Vsenemca nego za socialnega demokrata.

* **Organizacija železničarjev** je ena najmočnejših podpor socialne demokracije. Od leta 1905. na 1906. se je število članov pomnožilo za 14.222 in je koncem lanskega leta znašalo 46.943. Od teh je bilo 30.978 Nemcev, 10.614 Čehov, 3712 Poljakov, 1506 Slovencev in 118 Italijanov. Prihodki centrale in krajnih skupin so znašali leta 1906: 305.178 K nasproti 209.647 K 61 h leta 1905. Za strokovne liste se je izdalo 166.333 K, v agitacijske svrhe pa 21.867 K. Skupnih stroškov l. 1906. je bilo 234.046 K, to je 58.265 K več nego l. 1905.

* **Portugalsko.** Na Portugalskem je nastal med kraljem in obema zbornicama konflikt. Kralju očitajo, da stoji v zvezi z velikimi industrialnimi podjetji in bankami. Splošno mislijo, da bo prisiljen odstopiti.

* **Ženski poslanci** v finskem državnem zboru — ki jih je med 200 poslanci 18 — si niso ustanovili posebnega kluba, ampak so se porazdelili po strankah. Pač pa se potezajo vse te žene v državnem zboru za zvišanje varstva mladoletnih deklet in za priznanje enakega prava za zakonske in nezakonske otroke.

* **Jezikovno vprašanje v avstrijski zbornici.** Glasilo čeških narodnih socialistov, sklicevaje se na vest, da je predsednik ogrske zbornice odredil, da stenografirajo hrvaške govore v ogrski zbornici hrvaški stenografi iz Zagreba, pravi, da se bo moralo v novi avstrijski zbornici stenografirati tudi češke govore. List dostavlja, da ne bi mogel dunajski parlament obstojati niti pol dneva brez stenografiranih čeških govorov.

* **Jaurès o volitvah v Avstriji.** Vodja francoskih socialnih demokratov Jaurès piše v Humanité: „Uspeh socialnih demokratov v Avstriji ima pomen za vso Evropo. Avstrijske volitve ne bodo rešile le Avstrije, temveč svetovni mir. Splošna volilna pravica je dokazala, da je dovolj narodnostnega prepira, jezikovnega in plemenskega sovraštva. Mladočehi in pangermani so uničeni, in javnemu življenju so se v Avstriji odprla vrata na stečaj. Od danes naprej ni v Avstriji več slovanstva in nemštva, ki bo si prizadevalo za priklopljenje k tretji velesili, Evropa je rešena skrbi, da bi se Avstrija raztrgala, kar bi povzročilo najgrozovitejše konflikte.“

* **Slovanska vseučilišča.** Češki list „Čas“ piše: „Beckova vlada je po volitvah samoljubno trdila, da bodo v novem parlamentu narodnostna vprašanja postavljena z dnevnega reda. Namesto tega se oglašja eno za drugim, še preden so duri novega parlamenta odprte; pred vsemi je pa vprašanje slovanskih vseučilišč. Žalostno je, da se to v svojem bistvu čisto kulturno vprašanje presoja v Avstriji s politiško-narodnostnega stališča, no s tem dejstvom pač treba računati. V državnem zboru bodo Čehi, Rusini in Slovenci razvili vseučiliško vprašanje in to po vsi pravici. „Slov. Narod“ baš objavlja poziv na vse

občinske zastoje in korporacije, naj na dan otvoritve državnega zbora pošljejo naučnemu ministrstvu telegrame, v katerih naj zahtevajo, da se nemudoma osnuje v Ljubljani slovensko vseučilišče. „Slov. Narod“ upa, da bodo to akcijo podpirali češki in rusinski poslanci. Upa s popolno pravico, zakaj v tem vprašanju situacija naravnost žene Slovence, Čeha in Rusine k vzajemnosti v državnem zboru. Vseučiliško vprašanje bo povzročilo v državnem zboru nenavadno zanimivo zблиžanje strank. Socialna demokracija bo morala, ako ostane zvesta svojemu programu, podpirati opravičene zahteve slovanskih narodov, dočim se jim bo z druge strani velika večina Poljakov zaradi rusinskega vseučilišča uprla. V vsakem položaju bo slučaj jako zanimiv. — Kakor javljajo iz Prage, so imeli češki dijaki v Pragi shod, na katerem so sprejeli resolucijo, v kateri pozivljajo češke poslance, naj takoj prično v poslanski zbornici akcijo za ustanovitev češkega vseučilišča v Brnu in slovenskega v Ljubljani.

* **Štiridesetletnico kronanja cesarja Franca Jožefa I.** so dne 8. t. m. slovesno obhajali v Budimpešti ob cesarjevi navzočnosti.

* **Schönerer proti socialistom.** Dunajski „Alldeutsches Tagblatt“ je priobčil odprto pismo bivšega državnega poslanca Sekönererja na bivšega državnega poslanca Steina, v katerem predlaga, da se osnuje antisocialistična liga po zgledu slične lige na Nemškem.

* **Stranke v državnem zboru.** „Wiener Abendpost“ poroča, da pride v državni zbor; 96 krščanskih socialcev (po združitvi z nemškimi konservativci), 25 nemške ljudske stranke, 20 nemških naprednjakov, 19 nemških agrarcev, 12 nemških radikalcev (svobodnih Vsenemcev), 5 Vsenemcev, 30 čeških agrarcev, 20 Mladočehov, 16 čeških katolikov, 9 čeških nacionalcev, 6 Staročehov, 5 čeških radikalcev, 2 češka realista, 69 Poljakov (13 konservativcev, 13 demokratov, 13 poljskega centra, 12 nacionalnih demokratov, 2 Vsepoljaka, 16 poljske ljudske strake), 21 Mladorutencev, 5 Starorutencev, 3 radikalni Ruteni, 18 slovenskih klerikalcev, 7 slovenskih liberalcev, 9 konservativnih, 4 napredni in 2 krščanskosocialna Italijana, 11 Hrvatov, 2 Srba, 4 Romuni, 3 cionisti, 87 socialnih demokratov (50 Nemcev, 23 Čehov, 6 Poljakov, 5 Italijanov, 2 Rutenca in 1 Romun), 26 divjakov.

* **Gospodka zbornica** ima prvo sejo dne 17. t. m. ob eni popoldne.

Vestnik.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Kakor smo zvedeli, namerava mnogo narodnih društev in občin na dan otvoritve drž. zbora, t. j. dne 17. junija, brzojavno zahtevati pri naučnem ministrstvu, da izpolni dano obljubo slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Nujno potrebno je, da posnemajo ta zgled vsa slovenska društva, zlasti pa narodne občine in naša okrajna učiteljska društva. Le veliko število brzojavk pokaže ministrstvu in državnemu zboru, da je zahteva po lastnem vseučilišču nujna, da je volja in želja celokupnega naroda, da dobimo vendar že svoj najvišji kulturni zavod v Ljubljani. Zato naj tudi predsedstva naših okrajnih učiteljskih društev store dne 17. t. m. svojo dolžnost!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Sl. Posojilnica v Logatcu 40 K, gospica Kolnik, učiteljica v Badečah 39 K, nabrala pri okr. učit. konferenci v Kostanjevici, dne 5. junija t. l. in sicer so prispevali gg. Mavser, graščak in veleposestnik v Št. Rupertu 10 K, Sever, župan v Kostanjevici 5 K, drugo pa dragi tovariši in mile tovarišice. Ljutomersko učiteljsko društvo ob priliki zborovanja v Radincih 7 K, tovarišica Bibijana Bisail iz Trnovega na Notranjskem je poslala 9 K, ki jih niso hoteli sprejeti trije gospodje od treh gospic kot povračilo izdatkov na izletu. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Ivan Rihteršič iz Srednje vasi, Janko Zupančič in Zora Legat iz Bateč pri Beli peči, Andrej Šket in Andrej Potočnik iz Podsrede. Bog plati!

„Alarm.“ Da se ob nevarnosti ognja, potresa ali ob drugih dogodkih šola naglo izprazni je imela I. mestna šola v Komenskega ulicah v smislu § 64. šolskega in učnega reda več vaj, pri katerih je bilo vseh enajst razredov s 636 učenci v dveh do treh minutah na prostem.

„Učitelj.“ zelo ugleden češki list, ki izhaja v Brnu, pri naša v češkem prevodu „Obiteljske večere“, ki jih je objavil c. kr. okr. šolski nadzornik, gosp. Dragotin Pribil, v „Potopniku“.

Shod kmetovalcev idrijskega in vipavskega sodnega okraja se vrši to nedeljo, dne 16. t. m., popoldne v Črnem vrhu nad Idrijo. Bilo bi dobro, ako se tega shoda udeleži tudi učiteljstvo iz obeh imenovanih okrajev.

Slovenski oddelek moškega učiteljskega v Kopru premeste s prihodnjim šolskim letom v Gorico.

Slovensko gledališče v Trstu. Na obnem zboru „Dramatičnega društva“ v Trstu se je sklenilo s prihodnjo sezono ustanoviti v Trstu redno slovensko gledališče na umetniški podlagi in poverilo novo izvoljeni odbor, da nemudoma prične z dotično akcijo.

Gregorčičeva knjižnica in čitalnica v Ljubljani. Dne 8. t. m. so otvorili v Ljubljani, in sicer v Vegovih ulicah števil. 2 Simona Gregorčiča javno knjižnico in čitalnico, ki so jo ob podpori mestne občine ustanovila društva „Akademija“, „Prosveta“ in „Ljubljanski Sokol“. Na razpolago bodo vsi slovenski, razen teh hrvaški, češki, poljski in ruski ter lepo število nemških, laških in francoskih časopisov. Vsak obiskovalec čitalnice plača 2 h vstopnine. Knjižnica zaradi vezave knjig še ni urejena; a tudi to v kratkem izroče javni porabi.

Uradna učiteljska skupščina za brežiški, kozjanski in sevniški okraj se vrši letos dne 22. junija v šoli na Vidmu. Na dnevnem redu je med drugim tudi obravnava sledečih vprašanj: a) Kako naj goji učitelj za vzgojne uspehe prepotrebni stik šole z domom s posebnim ozirom na tozadevne določbe dokončnega šolskega in učnega reda? Poročevalci: I. Knapič, F. Rauter, A. Hohnjec; b) „Metodiki novodobnega spisnega pouka, njih teorija in praktična uporaba iste.“ Poročevalci: V. Pulko, M. Zehner, I. Zupančič; c) „Ali bi bilo uvedbo nerazdeljenega časa pouka na tuokrajnih šolah priporočati ali ne?“ Poročevalci: A. Eržen, A. Skubec, F. Lovrec.

1897.—1907. Podpisanec naznanja vsled dopisov od več strani, da se vrši sestanek tovarišev iz leta 1897. ob priliki „Zavezinega“ zborovanja v Radovljici, in sicer 18. avgusta. Natančnejša objava sledi. **Emil Adamič.**

Prijatelj šole. L. 1907. po Kristusu je predsednik nekega krajnega šolskega sveta na Kranjskem poslal c. kr. okrajnemu šolskemu svetu prošnjo, da bi ta oprostil dva učenca vsakdanje šole. V prošnji navaja, da sta učenca dorasla, da nerada hodita v šolo, da doma veliko pomagata itd. Nazadnje pa je še dostavil: „Naučila se itak ne bosta ničesar več, pač pa bosta pozabila.“ — Gospod, ki dela take poklone šoli, je duhovnik in velik prijatelj šole in učiteljstva. — Prosimo pa, da ne bi morebiti kdo mislil na gospoda iz Preske pri Medvodah na Gorenjskem!

Kako se razlaga beseda „papa“? Pri obravnavi mačke: Nekateri imajo jako radi mačke, jaz jih ne morem trpeti. Moj „papa“ pa je imel rad psička, da je celo pri njih jedel. Veste kaj je „papa“? (Vsi molče.) Vi pravite doma „oče“, ona gospodična, ki je bolj preprosta, „ata“, a jaz, ki sem bolj nobel, „papa“. To se je istinito zgodilo!

Zahvala. Po smrti mojega nepozabnega soproga Štefana Debenjaka, učitelja v Materiji, mi je društvo „Samopomoč“ takoj izplačalo znesek 430 K. — Za to izdatno podporo izrekam cenjenemu društvu svojo najsrčnejšo zahvalo in ga vsem tovarišem in tovarišicam, posebno onim, ki imajo rodbino, najtopleje priporočam.

Materija, 11. junija 1907.

Katarina vdova Debenjak,
učiteljica ženskih ročnih del.

Častno občanstvo. Občina Šmartno v Tuhinjski dolini je podelila g. Franu Zoretu, tamošnjemu mnogozasluznemu učitelju, najvišjo čast, ki jo more občina dati. Imenovala ga je

častnim občanom ter mu pred nekaj dnevi izročila častno diplomu. Tovariš Zore poučuje v Šmartinski občini petdeset let tamošnjo mladino in si je tekom tega dolgega časa pridobil mnogo zaslug za občino in vse njene prebivalce. Z dobrimi sveti in dejanji je vedno podpiral vse dobre zadeve občanov in si pridobil s svojim ljudomilim postopanjem spoštovanje in hvaležnost vsega prebivalstva. Iskreno častitamo!

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici je imel dne 28. maja t. l. sejo, ki ji je predsedoval c. kr. okrajni glavar g. Oto pl. Detela. Učiteljsko mesto v Kropi se sklone definitivno oddati. — Nekemu nadučitelju se prizna petastarna doklada, neki učiteljici pa četrta. — Nekemu nadučitelju se dovoli zaradi boleznih dopust do konca šolskega leta 1906/7. — Neki učiteljici se podaljša zaradi boleznih dopust še za tri tedne. — Poročila c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. Ferdinanda Kalingerja v nekaterih ljudskih šolah se vzame na znanje. Računi nekaterih krajnih šolskih svetov za leto 1906. se potrdijo.

Polaganje temeljnega kamena narodne šole v Št. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem se vrši v nedeljo, dne 14. julija t. l.

Koliko je vreden „popravek“ dr. Jankoviča. V zadnji številki smo priobčili „popravek“ dr. Jankoviča, znanega prvaka štajerskih klerikalcev. Koliko je vreden ta „popravek“, je razvidno iz tegale pisma: „Jako se čudim popravku dr. Jankoviča v Kozjem, ki pravi, da na shodih, ki jih je imel v zadnji volilni borbi v prilog kandidatom kmečke zveze, o učiteljstvu ni razžaljivo govoril in da ni hujskal proti šolstvu. Bil sem za volilne agitacije na več shodih nasprotne stranke in tudi na ljudskem taboru na Blanci, kjer je imel dr. Jankovič poročilo o svojem delovanju v deželnem zboru, in reči moram, da tako razžaljivo o učiteljstvu ni govoril nobeden drug govornik kakor dr. Jankovič. Sploh še svoje žive dni nisem pri izobraženem človeku opazil toliko animozitete proti učiteljskemu stanu kakor pri dr. Jankoviču. Naravnost nesramno je napadal učitelje, očitajoč jim, da nič ne store za narod, in da so skrajno nehvaležni, zlasti napram prof. Robiču, ki se je baje sam v tem smislu proti njemu (Jankoviču) izrazil. Zatem se je spravil nad našega tovariša Strmška (ker je menil, da bo Strmšek kandidiral) in ga med drugim dolžil, da se v njegovem okraju štajerejstvo najbolj širi. Jedro njegovega poročila je sploh bilo hujskanje ljudi proti učiteljstvu. Moje globoko prepričanje je, da slovensko učiteljstvo med inteligenco, vsaj na Štajerskem, nima ljutejšega sovražnika kakor je dr. Jankovič. Izvolite v prihodnji številki „Učit. Tov.“ dr. Jankovičev popravek v tem smislu popraviti.“ — S tem pismom je Jankovičev „popravek“ — mislimo — dovolj popravljen. Radovedni smo samo, kaj poreče sedaj ta odlični „prijatelj“. Morda je poleg medicine študiral tudi — Li-guorija!

Glas iz vrst učiteljic. Ko je imelo okr. učiteljsko društvo ljubljanske okolice dne 6. junija t. l. svoj običajni občini zbor v Ljubljani, tedaj se ga je udeležilo od 42 učiteljic samo 5 (reci pet), in še te smo bile samo one, ki imamo najdalje in najmanj pripravno zvezo z Ljubljano. Od najbližnjih kolegij pa — od katerih stanujejo nekatere celo v mestu, ali so tako blizu, da so vsak prosti dan tam — ni prišla niti ena, dasi so nekatere šle na izprehod mimo poslopja, kjer je bilo zborovanje. Ne vem, ali jim je stanovska zavest res deveta briga, ali pa se jim zdi preponiževalno in nečastno, zahajati med kolege, ki po naobrazbi niso prav nič manj nego one? Ozrmo se le na učiteljice drugih dežel! Kako polnoštevilno zastopajo povsod interese in koristi svojega stanu! Šaj pa to ni nikaka zasluga s tem koristijo edinole sebi, svojemu ugledu in stanu svojemu. In pri nas? Učiteljica je samo v šolski sobi, izven te pa zataji svoj stan in krati s tem ugled nele sebi, ampak vsemu učiteljstvu. — Zdramimo se že enkrat iz te stanovske apatije in ne zanemarjajmo same sebe! Zakaj učiteljica, ki ne zahaja tja kjer delajo za napredek in splošno korist, ni v redna tega imena!

Iz Iga nam poročajo: Z odlokom c. kr. dež. šol. sveta z dne 16. novembra 1906 je določeno, da se trirazredna šola na Igu razširi v čveterorazrednico. Soba za IV. razred se bo tekom počitnic v šolskem poslopju priredila. Ižanska šola je ena najstarejših, v okolici ljubljanski sploh pa najstarejša večrazrednica, zakaj bila je prva dvorazrednica v okraju (l. 1860). Iz starih

pisem so se dognale sledeče zanimivosti. Od l. 1631—1660, torej 29 let, je tu služboval kot organist in učitelj Jurij Jacomin, od 1660—1677 Vid Tratnik, od 1677—1693 Jakob Mikec, od 1693—1706 Fran Wirth, od 1706—1719 Gregor Mosternik, od 1719—1724 Jožef Ambrožič, od 1726—1734 Andrej Drenik, od 1734—1739 Matija Mosternik, od 1739 do 1798 Jožef Vidmar (torej 59 let), od 1798—1810 Jakob Mikolič, od 1810—1818 Boštjan Skubic, od 1818—1860 Lovro Juvančič (celih 42 let), potem kot voditelji na dvorazrednici Fran Uršič od 1860—1862, Fran Govekar od 1862—1886, Primož Ušeničnik od 1886—1888, Fran Ks. Trošt od 1888 nadalje. Leta 1892 je bila šola trirazredna, l. 1898 so se odcepila nekatere vsolane vasi v samostojno dvorazrednico v Tomišlju in enorazrednico v Iški vasi.

Razgled po šolskem svetu.

— **Društvo slovenskih katehetov.** Deželna vlada v Ljubljani je potrdila pravila tega novega društva. Morda to društvo kaj pripomore k temu, da se bodo prečistili gospodje kateheti odslej bolj brigali za verouk nego za politiko.

— **Prvi hrvaško-slovenski katehetski tečaj** se bo vršil v Zagrebu kakor poročajo od tam, baje v prvi polovici meseca julija.

— **Novi šolski in učni red ter verske vaje.** Češki deželni šolski svet je sklenil, da črta v novem šolskem in učnem redu določbo, ki pravi, da se starši kaznujejo, ako izostanejo otroci od verskih vaj.

— **Najstareji vseučiliški docent v Avstriji.** Dne 10. junija t. l. je proslavil nestor avstrijskih vseučiliških docentov, vladni svetnik dr. Adolf Wahrmund, osemdesetletnico svojega rojstva. Wahrmund se je rodil 10. junija 1827. in leta 1861. je bil promoviran doktorjem filozofije. Počeni od letnega semestra 1862. predava Wahrmund na dunajskem vseučilišču arabski, perzijski in turški jezik. On je tudi ravnatelj zavoda za vztočne jezike.

— **Liga proti dvoboju.** Zagrebški listi poročajo, da se je na zagrebškem vseučilišču pričela resna akcija za ustanovitev dijaške lige proti dvoboju. To ligo so izzvali pogosti dijaški dvoboji, ki so se vršili v zadnjem česu in ki jih večina dijaštva obsoja.

— **Ameriški učitelji v Evropi.** Centralno društvo ameriških učiteljev je sklenilo poslati letos tisoč učiteljev v Evropo, da proučujejo evropske šolske uredbe. Udeleženci plačajo iz lastnega samo četrtino stroškov, vse drugo plača društvo.

— **Romunska** je, kakor se zdi, dežela Evrope, ki je najbolj zaostala v šolski omiki. Zadnje štetje je pokazalo, da od 5 milijonov prebivalstva ne znajo 4 milijoni ni pisati in čitati in da je le en milijon dobil nekoliko temeljitejšo izobrazbo.

— **Učiteljske kandidatnje** iz Zagreba so napravile izlet v Ljubljano, Postojno in na Bled. — Četrtoletniki zagrebškega učiteljskega pa so napravili naučno potovanje na Dunaj, v Solnograd, Monakovo, Inomost, Celovec, Gradec in Maribor. — In pri nas?!

Z gospodarskega polja.

— **Petindvajsetletnica avstrijske poštne hranilnice.** Dne 28. maja t. l. je minilo 25 let, kar je v Avstriji uvedena poštna hranilnica. Poštna hranilnica ni uvedena prvokrat v Avstriji. Uvedena je bila na Angleškem že leta 1861., v Belgiji že 1865., v Italiji 1875., v Nizozemski 1881., na Francoskem leta 1882.

— **Na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu** je razpisanih za šolsko leto 1907/8 večje število prostih mest za gojence. Ti morajo prebiti na šoli 2, z manjšo predizobrazbo 3 leta. Gojenci morajo biti pri vstopu že 16 let stari. Prošnjo je treba osebno izročiti pri ravnateljstvu na kak delavnik do 15. julija. Gojenci, ki uživajo brezplačno mesto, se morajo obvezati, da se po dokončanih studijah posvete kmentijstvu na Štajerskem ali pa vplačajo po 200 K za vsako leto štajerskemu dež. fondu.

— **Poljski delavci in vojaške vaje.** Mestno županstvo v Segedinu se je obrnilo na vojaške oblastnije s prošnjo, da se

poljske delavce osvobodi od vojaških vaj. Tudi županija Hodmezö-vasarhely se je obrnila na ministra za deželno brambo s slično prošnjo, in je nade, da se ugoti obema prošnjama.

— **Propadanje gozdov v Ameriki.** Gozdarska zveza v Združenih državah je izdala knjigo, v kateri dokazuje z avtentičnimi podatki, da se v Združenih državah poseče na leto štirikrat več gozdov nego ga naraste. Ako pojde to tako naprej, se utegne zgoditi, da bo primanjalo drv. Zveza zahteva od vlade Združenih držav, da posveti gozdarstvu posebno pozornost in da odredi strogo nadzorstvo nad gozdovi. Edino le v državah ob Tihem oceanu pazijo posamezne države na gozdove, kar se pa o drugih državah ne more reči.

— **Trgovsko pristanišče v Pulju** premeste v Medulin; to zaradi tega, ker vojna luka ne zadostuje več potrebam vojne mornarice.

— **Kongres za poljedelstvo,** ki se je vršil na Dunaju, je bil na slovesen način zaključen 25. maja t. l. Prihodnji kongres se bo vršil v Berlinu.

— **Jubilejske razstave ne bo.** „Deutsches Volksblatt“ je zvedel, da velike mednarodne razstave, ki so jo hoteli prirediti prihodnje leto v proslavo 60 letnice cesarjevega vladanja, najbrž ne bo, ker so se industrialni krogi izjavili, da se je ne udeleže, boječ se konkurence inozemskih industrialcev. Doslej je zagotovljena samo češka razstava v Pragi.

— **V Ptuj** prirede prihodnje leto podružnice „Südmarke“ in „Schulvereina“ veliko poletno ljudsko slavnost, združeno z obrtno in poljedelsko razstavo. Izvolil se je poseben odbor, ki bo skrbel za to, da se bo postavila velika dvorana, v kateri bo imelo prostora tisoč ljudi. — Temu pristavlja „Domovina“: Ta misel praktičnih Nemcev je jako dobra; ali bi je ne mogla izrabiti tudi naša narodna društva?

— **Hrvaško-dalmatinska železnica.** Kakor poročajo iz Budimpešte, je bančni konsorcij predložil ogrskemu ministrstvu glavni načrt hrvaško-dalmatinske železnice. Komisija si je že ogledala kraje, in to v dveh smereh: Ogulin - Bihač - Knin in Ogulin - Gospić - Knin.

— **Novi zakon za izseljence.** Dne 1. junija t. l. je stopil v veljavo novi zakon za izseljence v Zedinjene države. Vsakdo, ki se bo hotel naseliti v Zedinjenih državah, bo moral plačati takso 20 K (prej samo 10 K). Otroci pod 16. letom bodo smeli stopiti samo v spremstvu očeta ali matere na ameriška tla. Zabranjen je tudi pristop v Zedinjene države vsem ničvrednim ljudem, bolnikom, umobolnim in splošno vsem, ki so škodljivi občemu redu. Naše ljudi, ki trumoma beže v Ameriko, je treba poučiti o tem novem zakonu.

— **Razvoj ruskih železnic.** Rusko prometno ministrstvo marljivo dela za nadaljni razvoj železnic, zlasti se bavi z načrtom Amurske železnice. Podaljšati hoče zabajkalsko progo sibirskje železnice do Haburovska, da bi bila tako dovršena nepretrgana železniška zveza med evropsko Rusijo in Skrajnim Vztokom. Ministrstvo se peča tudi z izboljšanjem ruskih železnic v Evropi.

Raznoterosti.

× **Pesnik Mirković.** V Belemgradu je v ponedeljek umrl srbski pesnik Milorad Mirković.

× **Penzijski zavod nemških časnikarjev in pisateljev v Monakovem** je imel v preteklem letu 24.700 mark prebitka. Celotno imetje znaša 1,360.000 mark. Lani se je izplačalo pokojnin 20.700 mark. Letos se ustanovi blagajnica za vdove in sirote članov.

× **200 letnica rojstva Aleksandra Linnea.** Dne 24. maja je minilo 200 let odkar se je rodil leta 1707. blizo mesteca Stenbrolinta v Švedski Aleksander Linne, kakor sin luteranskega župnika. Že mladih dni je kazal veliko veselje za prirodne lepote. V Švedski in v Nemčiji si ni mogel pridobiti dovolj priznanja, dokler ni v Nizozemski našel mecena milijonarja Clifforta. Leta 1835. je napravil na vseučilišču v Leydenu rigoroz in postal „doktor medicine“. Leta 1741. je bi na vseučilišču v Upsali imenovan rednim profesorjem medicine in od tedaj naprej mu je bilo življenje osigurano. Njegova slava se je hitro razširila in kmalu so ga nazvali „severnim Plinijem“. Spisal je iz prirodoznanstva 300 knjig in razprav, a dopisoval je z

vsemi tedanjimi učenjaki. Iz njegove vile pri Upsali se napravili Museum Linne. Vseučiliški senat v Upsali je povabil na proslavljenje 200 letnice vse zastopnike rastlinstva.

× **Največja in najmanjša knjiga na svetu.** Največja knjiga na svetu je atlas v britskem muzeju. Trije moški ga komaj vzdignejo iz omare, ker je težak 800 funtov. Tej knjigi nasproti je v omari najmanjša knjiga, ki je tako majhna, da jo je mogoče pokriti z nohtom palca. In vendar je v tej knjižici ves novi testament. Pisal je ta mikroskopični tekst neki norimberški umetnik v 17. stoletju. Knjiga ima 208 strani po devet vrst.

× **Največje jajce na svetu** je kupil zoološki muzej v Berlinu. Jajce je pred 200 leti na Madagaskarju izumrlega ptiča iz novejega rodu (*Aepyornax*), vendar je jajce še petkrat večje kot nojevo, ker tehta 1.488 kg ter bi bilo v njem prostora za 6.499 litrov vode, to je toliko, kolikor bi šlo v 5.44 nojevih in 135 kokošjih jajc.

× **Povodni brzojav** (kabel). Leta 1905. je bilo 31 kabelskih družb (med temi dve nemški in 20 angleških), ki so imele skupaj 381 kablov v dolgosti 346.964 kilometrov; v državnih rokah je bilo 1622 kablov v dolgosti 66.066 km. Vrednost te podmorske svetovne kabelske mreže je znašala okroglo eno milijardo mark. V minulem letu je bilo otvorenih več novih kabelskih prog, tako da znaša sedaj dolgost vseh kablov 450.000 km. Od teh odpada 60 odstotkov na Anglijo, 18 na Združene države, 9 na Francosko in 6½ na Nemčijo, ki je imela leta 1870. šele nekaj nad 1000 kilometrov kabla; leta 1905. pa že 30.000 km.

× **Romanje v Meko.** Kakor poročajo iz Carigrada, se je letošnjega romanja v Meko in Medino udeležilo okolo 281.000 romarjev. Od teh je bilo 113.000 Turkov (Osmanov), 12.000 Buharov, 4500 Malajev, 40.000 Indijcev, 10.000 Afgancev, 16.000 ruskih podanikov, 15.000 Perzov, 13.000 Sudancev in 17.000 Marokancev.

× **S čim bi si evropski vladarji lahko služili kruh,** če bi prišli ob prestol? Rumunska kraljica (Carmen Sylva) piše svetovnoznanane romane, car Nikolaj ima krasen tenor, da bi lahko nastopil v gledališču, italijanska kraljica Helena govori 8 jezikov, Edvard VII. bi lahko kot dober poznavalec vina začel z njim trgovino, portugalska kraljica je diplomirana zdravnica. Vse pa prekosi nemški cesar Viljem II. On je pesnik, govornik, igravec, kapelnik, knjigovezec, slikar, kipar, brivec, gospodar. Torej dosti talenta za delo!

× **Imetje pokojnega bolgarskega ministra Petkova.** Od siromašnega časnikarja, ki je imel samo osnovne šole in ki je bil prijatelj Stambulova, se je povzdignil Petkov do ministrskega predsednika v Bolgariji. Ko je postal minister, je pričel tudi bogateti. Zaraditega je med Bolgari naraščalo ogorčenje proti Petkovu. V kratkem času si je zgradil v Sofiji krasne in razkošne palače, v katerih je kraljevsko živel. Njegov imetek znaša dva milijona, ali zaradi te zapuščine se prične, kakor poročča „Balkanska Tribuna“, cela vrsta pravd. Ministrovanje le nekaj nese!

× **Koliko ljudi umrje na dan.** Neki nemški list za geografijo in statistiko je priobčil nastopne zanimive podatke: na vsi zemlji živi okolo 1500 milijonov ljudi. Na povprečno življenjsko človeško dobo se računa trideset let. Zaradi tega umre v 30 letih 1500 milijonov ljudi, torej vsako leto 50 milijonov, vsak dan 137.000, vsako uro 5700, vsako minuto 95 in vsaki 2 sekundi 3 ljudje.

× **Jetika pri otrokih.** Neki asistent berlinske klinike je dokazoval v medicinskem društvu, kako je mogoče pri otrokih konstatovati, ali je otrok jetičen ali ne. Zdravim in bolnim otrokom je vcepil tuberkulina, in pri tuberkuloznih otrokih so se v 48 urah prikazali na cepljenem mestu mali izpuščaji, dočim pri zdravih otrokih take reakcije ni. Za zdrave otroke nima tako cepljenje nobenih slabih posledic. Pri odraslih tuberkulin ne deluje. Nova iznajdba je velikega pomena kot diagnostično sredstvo za spoznavanje tuberkuloze, da bo mogoče o pravem času začeti z zdravljenjem.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Listnica uredništva.

Na Goriško in Štajersko: Porabimo prihodnjč, ker nam je danes zmanjkalo prostora. Pozdrav! — A. B. v Z. Na vsako podlost „Slovenca“ in „Domoljuba“ vendar ne moremo odgovarjati, ker imamo drugega dela dovolj. Naj blatita! Odgovor že pride! — Zavedno učiteljstvo prosimo, naj v lastnem interesu razširja in priporoča naš list!

Učiteljska tiskarna se priporoča za tisk „Letnih poročil“.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1280.

Kranjsko.

72 (1)

Na enorazredni ljudski šoli na Colu se razpisuje s tem učiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 10. julija 1907.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 9. junija 1907.

Št. 1281.

(73) 1

Na štirirazredni ljudski šoli v Senožečah se razpisuje s tem učiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 10. julija 1907.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, 9. junija 1907.

Št. 1282.

(74) 1

Na štirirazredni ljudski šoli v Senožečah se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 10. julija 1907.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, 9. junija 1907.

Št. 1333.

75 (1)

Na dvorazredni ljudski šoli v Podkrajju se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 10. julija 1907.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 9. junija 1907.

Št. 711.

76 (1)

Na enorazredni ljudski šoli v Vrhpolju je za stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je poslati tukajšnjemu uradu službenim potom do 1. julija 1907.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 27. maja 1907.

Št. 1214.

(77) 1

V krškem okraju se razpisuje s tem voditeljsko in učno mesto na enorazrednicah v Dobovcu, Hrovaškem brodu in v Svibnem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 12. julija 1907.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 7. junija 1907.

Izjava.

Piscu uvodnega članka v 23. številki „Učit. Tovariša“ naznanjam, da izplačam „Učiteljskemu konviktu“ takoj 100 kron, ako mi dokaže: 1. da sem agitiral za državnozbornih volitev in 2. da me ščiti e. kr. okraj. šolski nadzornik M. Konte.

V Sežani, dne 9. junija 1907.

Anton Berginec,
naučitelj.

(76) 1

Službo želi menjati definitivna učiteljica

štirirazredne dekliške šole v lepem kraju na Štajerskem, II. plačilni red, s tovarišico na večrazrednici II. plačilnega reda tudi na Štajerskem.

Ponudbe z naslovom „L. H.“ naj se pošljejo „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljano.

(Znamka za 10 v se ima priložiti.) (71) 2—1

(19) 21

Pokusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Vsem onim, ki ljubijo žlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporočam svojo na novo urejeno (4) 12—6

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,
restavrater.

Učni načrti

v obeh jezikih
za ljudske šole
vseh kategorij na
Kranjskem

izvod po 50 h za enorazrednice in dvorazrednice; za trirazrednice do osemrazrednice po 60 h, po pošti 5 h več. Prodaja (6) 12—6

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani, Gradišče št. 4.

Naš denarni zavod.

(7) 24—11

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—¹/₂7. ure zvečer ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali e. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštini znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	18 " " " " 17 " " 6 " — " 18. " 3 " 56 "
C	24 " " " " 23 " " 4 " 50 " 24. " 4 " — "
D	38 " " " " 37 " " 3 " — " 38. " — " 66 "
E	46 " " " " 45 " " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	60 " " " " 59 " " 2 " — " 60. " — " 70 "
G	70 " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	85 " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v PRAGI

(20) 26—10

zavaruje v življenskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, do to otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339 88
Zavarovalnine	8.090.621-62
Izplačane škode in kapitali l. 1905	4.361.283-89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584-99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391-24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781-48
Izplačana dividenda členom življenskih oddelkov l. 1905	206.296-40
V vsem pa doslej	1.606.893-21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509-80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383-75

Vsa pojasnila daje

Generalni zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gospoške ulice št. 12.

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—24 tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izbiri

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno

(1) 52—24

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznано najboljše

prodaja

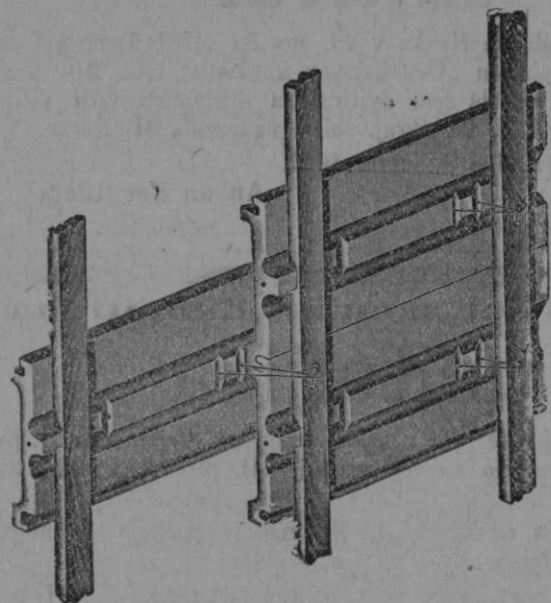
(16) 50—22

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

— v Ljubljani. —

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in zaloga peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najprostejše strošno
kritje.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.

Vzorci in prosepke pošljemo na željo brezplačno. Takojšnja in najzanesljivejša postrežba. (86) 30—16 Sprejmejo se zastopniki.

